

Det goda åldrandet

Kommunstyrelsens analys 2022

Omfattar perioden 2021 – 01 – 01 till 2022 – 05 – 31

Stabsavdelning/SPU

**ÖSTRA
GÖINGE**

Innehållsförteckning

Det goda åldrandet	1
1 Inledning	3
1.1 Göingemodellen	3
1.2 Mål- och resultatplanen	3
2 Verksamhetsrapport Det goda åldrandet	4
3 Analys	5
3.1 Mål- och resultatplanen 2020 – 2023 avseende Det goda åldrandet	5
3.2 Kommunstyrelsens analys	6
3.2.1 Omvärld	6
3.2.2 Från föregående analys	6
3.2.3 Hur vi lever upp till uppdraget	8
3.2.4 Upplevd kvalitet	9
3.2.5 Fördjupningsområden	10
4 Uppföljning och utvärdering	11
4.1 Modell för uppföljning och utvärdering	11
4.2 Syfte och metod vid utvärdering av verksamhetsrapport	11
5 Övergripande dokument	13
5.1 Styrande dokument för området Det goda åldrandet	13
5.1.1 Kommunfullmäktigenivå	13
5.1.2 Kommunstyrelsenivå	13
5.1.3 Kommunfullmäktige avseende Det goda åldrandet	13
5.1.4 Kommunstyrelse avseende Förebyggande arbete	14
5.1.5 Kommunfullmäktige avseende Hemtjänsten	14
5.1.6 Kommunstyrelse avseende Hemtjänsten	15
5.1.7 Kommunstyrelse avseende Särskilt boende	15

1 Inledning

1.1 Göingemodellen

Östra Göinge kommun står inför ständiga utmaningar och kraven är många på service, högre kvalitet och bättre resultat. Dessa krav kommer från medborgare och företag i Östra Göinge, men också från staten och dess myndigheter. Allt måste i sin tur förverkligas utifrån tydliga prioriteringar och begränsade resurser. För att klara detta krävs en organisation i utveckling med tydligt fokus på ständiga förbättringar där både målstyrning samt uppföljning och utvärdering är viktiga komponenter.

Göingemodellen utgår från en övergripande vision och till den kopplas sedan tydliga av politiken fastställda prioriterade områden. Dessa områden finns tydligt utpekade i den av kommunfullmäktige antagna Mål- och resultatplanen. Utifrån denna plan och en del andra antagna dokument utarbetar förvaltningen årligen en dokumenterad planering för att kunna arbeta med hänsyn till fastställda politiska prioriteringar.

Mål- och resultatplanen är politikens viktigaste styrande dokument. Den utarbetas för att gälla under en fyra års period och börjar gälla efter allmänna val.

1.2 Mål- och resultatplanen

I den Mål- och resultatplan som gäller för åren 2020 – 2023 har politiken lyft fram fyra prioriterade områden;

- En bra start i livet
- Vägen till arbete
- Det goda åldrandet
- Attraktiva byar

Utöver detta finns ett övergripande område

- Hållbara Östra Göinge

För ytterligare information om uppföljning och utvärdering samt styrande dokument hänvisas till avsnitten 4 och 5 i denna analys.

2 Verksamhetsrapport Det goda åldrandet

Med den framlagda verksamhetsrapporten för området – Det goda åldrandet - vill den kommunala förvaltningen skapa:

- transparens av hur väl kommunen lever upp till olika krav
- lärande och utveckling
- underlag för framtida prioriteringar

Verksamhetsrapporten har fokus på följande utifrån Mål- och resultatplanen

- Bra bostäder
- Gemenskap
- Anhöriga
- Självbestämmande
- Digitalisering
- Kompetens och viktiga jobb

Utöver detta redovisas i rapporten skilda aspekter rörande omvärldsanalys, återkoppling tidigare analys och förvaltningens samlade rekommendationer.

3 Analys

3.1 Mål- och resultatplanen 2020 – 2023 avseende Det goda åldrandet

I avsnittet 3.1 presenteras de delar i Mål- och resultatplanen 2020 - 2023 som berör området Det goda åldrandet. För djupare insikt rörande vad som finns i övriga aktuella dokument hänvisas till avsnitt 5.

Inom det prioriterade området Det goda åldrandet lyfts följande fram.

Bra bostäder

Fler bra bostäder med hög tillgänglighet och i olika upplåtelseformer behöver byggas. De ger valmöjligheter för äldre som inte längre vill eller kan bo kvar i sin bostad. Behovet av seniorbostäder i byarna kommer att öka eftersom allt fler göingebor kommer att bli äldre än 80 år framöver.

Gemenskap

Ensamhet är vanligt när man blivit äldre och förlorat sin livskamrat eller sina vänner. Att minska ensamheten och öka de sociala kontakterna är då särskilt viktigt. Frivilligarbete, väntjänster, mötesplatser och gemensamma måltider är exempel som bidrar till gemenskap.

Anhöriga

När vi blir äldre är familjen och de nära relationerna extra viktiga för vår trygghet och vårt välbefinnande. Många anhöriga drar ett tungt lass när det gäller att sköta en åldrad familjemedlem eller släkting. Därför är det viktigt att stödet till dem som hjälper sina anhöriga utvecklas. Men det måste vara tydligt att anhörigas insatser också i fortsättningen är frivilliga och inte upplevs som påtvingade eller övermäktiga.

Självbestämmande

När vi blivit äldre och är beroende av samhällets stöd ska vi fortsatt ha rätt att bestämma över våra egna liv. Äldreomsorgen ska vara serviceinriktad och ha som mål att underlätta för sina kunder att forma vardagen efter sina egna önskemål. Så långt möjligt ska man kunna välja såväl utförare i hemtjänsten som särskilt boende.

Digitalisering

Kvalitetstiden i vården behöver öka. En väg dit är att använda digital teknik för att minimera tidskrävande rutinuppgifter så att personalen får mer tid till personlig och individuell utformad omsorg om den enskilde. Digitalisering som direkt påverkar den enskilde ska alltid göras i samförstånd och ta hänsyn till kundens individuella behov.

Kompetens

En förutsättning för att kunna erbjuda vård- och omsorgstjänster anpassade efter individuella behov och förutsättningar är att det finns personal med rätt kompetens. Den särskilda satsningen för att stärka medarbetarnas kompetens kring demens behöver fullföljas.

Viktiga jobb

Arbetet med att stärka Östra Göinge kommun som en attraktiv arbetsgivare är viktigt för att kunna tillgodose behovet av personal med rätt kompetens. Det är också viktigt att få fler aktörer som erbjuder vård- och omsorgstjänster i Östra Göinge eftersom det gynnar både kundernas och medarbetarnas möjligheter att påverka.

Resultatmålet: År 2023 ska äldre Göingebor kunna leva ett aktivt liv och åldras med fortsatt deltagande i samhället

Resultatindikatorer med målnivå 2023:

- Fallskador bland personer 80+ (antal per 1000 invånare, sjukhusbesök) 60
- Invånare 65+ utan hemtjänst eller särskilt boende 88

3.2 Kommunstyrelsens analys

3.2.1 Omvärld

Gruppen 80 år och äldre förväntas öka, vilket är av stor betydelse för verksamheter inom Hälsa- och omsorg.

Bostäder

Förvaltningen redovisar att många äldre i dagsläget bor i bostäder som inte är anpassade för målgruppen, något som bland annat medför arbetsmiljömässiga utmaningar för både hemtjänst och hemsjukvård. Det kan också leda till ett ökat behov av bostadsanpassning. Kommunstyrelsen ser därför att det är av högsta vikt att arbeta med information ut till invånare om att anpassa sitt hus för framtiden. Kommunstyrelsen ställer sig frågan om vi hittills har varit tillräckligt tydliga ut mot allmänheten med vikten av att anpassa sin bostad för framtida behov eller om vi kan göra mer? Informationen mot medborgare måste också komma i rätt tid. Kommunstyrelsen ser en möjlighet i att förberedande insatser skulle kunna göras även till en målgrupp med lägre ålder än vad som är fallet idag. Detta för att invånare ska ha längre tid på sig att tänka till över framtida behov och anpassa därefter.

3.2.2 Från föregående analys

Välfärdsteknik

I verksamhetsområdets framtagna strategi för e-hälsa finns beslut om ”digitalt först”. Kommunstyrelsen noterar att verksamheten pekar ut utmaningar i form av ett för stort glapp i förhållandet mellan digitaliseringsarbete, upphandling och tekniskt stöd och ett samarbete med Unikom som behöver stärkas. Kommunstyrelsen förutsätter att man från förvaltningens håll är drivande i att ta tag i nämnda utmaningar. Om verksamheten ser eventuella kostnadsminskningar genom ett utvecklingsarbete så ser kommunstyrelsen positivt på att verksamheten driver igenom ett sådant arbete. Kommunstyrelsen förutsätter också att verksamheten utifrån sina omvärldsspaningar jobbar aktivt med hur verksamheten kan förbättras.

Kommunstyrelsen vill ge beröm till förvaltningen för den teknik som redan har införts och tar gärna emot en kort redogörelse över hur det som införts har tagits emot.

Kommunstyrelsen vill också uppmuntra till samverkan med andra kommuner genom Unikom och till möjligheten att utveckla gemensamma nätverksträffar där kommunen skulle kunna dra nytta av eventuella gemensamma system eller gemensam digital teknik.

Matdistribution

Kommunstyrelsen vill ge beröm för arbetet med att kombinera lunch i samband med aktiviteter, så som blivit fallet med mötesplats Fridebo i Hanaskog och Tarketts lunchrestaurang. Att näringsliv och föreningsliv kan förenas i måltider är jättebra och om det kan göras på fler ställen i kommunen så är det bara positivt.

Bred informations- och utbildningsinsats – framtidens äldreomsorg

I föregående analys efterfrågade kommunstyrelsen utbildningsinsatser för såväl förvaltning som politik, i syfte att kompetensutvecklas och att omvärldsspana kring framtidens äldreomsorg. Hälsa och omsorg instämde i värdet av att genomföra en sådan aktivitet efter valet. Kommunstyrelsen ser fortfarande behov av en utbildningsinsats av det slaget, vilket skulle gynna förvaltningen såväl som politiken. Det finns många teman som skulle kunna vara intressanta att omvärldsbevaka, som till exempel en ökande äldre befolkning eller äldre på landsbygden. Likaså ansvarsfördelningen mellan kommun och medborgare. Var går gränsen mellan kommunens ansvar och medborgarens egenansvar? När är kommunen ansvarig och när ska vi vara möjliggörare? Kommunstyrelsen kan se nytta i att exempelvis bjuda in en annan kommun för att diskutera ansvarsfördelning och se hur andra kommuner löser sitt uppdrag.

Kommunstyrelsen vill passa på att lyfta det av frivilligheten anordnade After Work, ett konkret exempel på en positiv utkomst av den äldreberedning som gjordes i Östra Göinge. Mötena på After Work resulterade i att deltagare fortsatte att träffas även efter de av verksamheten uppstyrda träffarna. Ett högst positivt resultat och ett bra exempel på kommunen som möjliggörare och individer som tar egenansvar för sin sociala hälsa. Kommunstyrelsen ställer frågan om konceptet After Work kan fortsätta?

Förebyggande arbete med äldre

Kommunstyrelsen vill berömma arbetet med hembesök, det som görs är mycket bra. Likaså är arbetet runt trygg hemgång ett utmärkt exempel på ett arbete som fungerar föredömligt som förbyggande åtgärd.

Samtidigt vill kommunstyrelsen återigen poängtera vikten av det egna ansvaret och att individen själv har och ska ha ansvar för att tänka på sin egen framtid. Det finns flera åtgärder som varje individ själv kan ta ansvar för, så som att renovera sitt boende i tid, lära sig att falla eller liknande förebyggande aktiviteter. Information ska komma från kommunen i tid men utan att kommunen blir en förmyndare som talar om hur varje individ bör leva sitt liv. Det ansvaret måste ligga på individen själv.

Diskussionen som berör det egna ansvaret bör vara levande och även av det skälet kan det vara bra med en dag av omvärldsbevakning som nämnts i föregående avsnitt.

Hälsosamt åldrande

I verksamhetsplanen beskriver förvaltningen den ofrivilliga och existentiella ensamheten och svårigheten som personal kan ha med att bemöta specifikt den existentiella ensamheten.

Kommunstyrelsen vill vara tydlig med att det inte är kommunens ansvar att ha svaret på existentiella frågor och ingen personal som möter den sortens frågor i arbetet ska beläggas med skuld för att de inte känner att de har ett bra svar.

Däremot skulle frågorna kunna bemötas på annat sätt och här ser kommunstyrelsen att det kan finnas ett behov av att lyfta in och samverka mer med civilsamhället. Istället för att personal fastnar i att inte kunna svara själv, skulle svaret kunna bestå i att förmedla kontakt till någon i civilsamhället som är bättre rustad för existentiella frågor, till exempel en diakon. Kommunstyrelsen ställer därför frågan hur verksamheten skulle kunna koppla in civilsamhället, till exempel kyrkan, för en samverkan av det här slaget?

Likaså ser kommunstyrelsen att frivilligverksamheten är en viktig faktor och samverkanspartner när det gäller ofrivillig ensamhet. I vilka forum träffas hemtjänsten och

frivilligverksamheten? Har frivilligverksamheten och hemtjänsten gemensamma träffar för att tydliggöra hur de skulle kunna nyttja varandra?

På sidan 11 i verksamhetsrapporten står det att uppföljning av arbetet kring ensamhet över tid kräver resurser och kompetens som inte finns i verksamheten. Kommunstyrelsen förutsätter att verksamheten följer upp de insatser som görs.

Hemtjänst

Kommunstyrelsen inser att det i skrivande stund är för tidigt att se effekter av den nya hemtjänstmodellen och ser därför fram emot en kommande rapport. Kommunstyrelsen vill vara tydliga med att önskan är att få ta del av just effekterna som kommer av den nya modellen, snarare än en rapport över arbetet med införandet.

Vid nästa analysomgång önskar kommunstyrelsens resultatutskott ha ett besök av representant från verksamheten för att prata om genomlysningen av hemtjänstmodellen.

Den goda måltiden

Kommunstyrelsen tackar för svaret och vill ge förvaltningen beröm för det arbete som gjorts. Samtidigt anser kommunstyrelsen att verksamheten inte helt har svarat på frågan eftersom Solglimmans resultat saknas i nuvarande rapport. Kommunstyrelsen vill poängtera att det som önskas är en redovisning utifrån hur Östra Göinges medborgare har det, oavsett om de återfinns i kommunal regi eller hos privata utförare.

3.2.3 Hur vi lever upp till uppdraget

Falolyckor

I verksamhetsrapporten presenteras att statistiken över fallskadorna går åt rätt håll och minskar över tid. Kommunstyrelsen ställer sig mycket positiv till att detta går att mäta och utvärdera. Den nedåtgående trenden för fallskador hos 80+ är högst positivt.

Invånare 65+ utan hemtjänst eller särskild boende form – övergripande kommentarer

Kommunstyrelsen ställer sig frågande till om vi ska fortsätta mäta från 65+ när till exempel genomsnittsåldern för kvinnor har ökat sedan flera år tillbaka. Kommunstyrelsen är medveten om att vi följer Kolada men vill ändå poängtera att en siffra som 65 + kan bli missvisande och borde höjas upp allt eftersom befolkningen har blivit äldre, för att kunna visa mer relevanta siffror.

Förebyggande arbete och hälsosamt åldrande

Förvaltningen redovisar att antalet frivilliga har minskat under pandemin men att deltagandet nu ökar igen nu, vilket är högst positivt. Målet måste vara att säkerställa att vi kommer tillbaka till det antal vi har haft tidigare. Ju fler frivilliga desto bättre! Kommunstyrelsen ställer frågan hur rekryteringen ser ut för att kunna möta målgruppen utrikesfödda? Har vi utrikesfödda frivilliga som till exempel kan tolka eller på annat sätt stötta de åldrande utrikesfödda där ett sådant behov finns?

Preventiva hembesök

Kommunstyrelsen finner det positivt att verksamheten arbetar aktivt för att få fler personer att reflektera över sin boendesituation men vill återigen lägga vikt vid egenansvaret. Kommunen ska informera i tid men samtidigt verka för egenansvaret. Var går gränsen?

Individens behov i centrum

Kommunstyrelsen tackar för bra information, finner det positivt och ser att detta förmodligen kommer att ge en rättvisare bild.

Teamarbete

Likt tidigare i rapporten pekar kommunstyrelsen på att teamarbetet även borde inkludera frivilligheten och i förlängningen även civilsamhället.

Kompetensförsörjning

På sidan 7 i verksamhetsrapporten beskriver förvaltningen att verksamheterna inom Hälsa och omsorg har en hög personalomsättning. Dels på grund av pensionsavgångar men även för att medarbetare väljer att säga upp sig. Kommunstyrelsen ställer sig frågan vad anledningarna är till uppsägningar inom verksamheten? Vad är det som gör att medarbetare säger upp sig och hur kan vi vända eller förändra den trenden?

Kommunstyrelsen vill ge starkt beröm för de insatser som redan görs för att få fler sökande till tjänster inom vård och omsorg, så som införandet av ny titulatur, ökade karriärmöjligheter och Silviacertifieringen av Skogsbrynet, som nämns på sidan 20 i verksamhetsrapporten. Det är mycket bra av förvaltningen att vara så på hugget och testa nytt i försök att hitta nya vägar. Likaså är det positivt att utbudet av sökande ökar.

Uppföljning av externa och interna utförare

Kommunstyrelsen kopplar an till vad som skrevs om avsaknaden av Solglimman tidigare i analysen. Eftersom politiker och förtroendevalda, till skillnad från verksamhetsansvarig, har ett större behov av en bredare information över läget i kommunen, bör den del av den nämnda rapporten som tar upp Östra Göinges privata utförare finnas med i verksamhetsrapporten.

3.2.4 Upplevd kvalitet

Hemtjänst

Kommunstyrelsen är mycket glada över att Östra Göinge som kommun ligger högre jämfört med både Skåne och riket i Socialstyrelsens undersökning. Samtidigt har nöjdheten minskat de senaste åren och vi riskerar att falla ner till lägre nivåer om vi fortsätter att följa vår egen trend. Hemtjänsten har legat i topp i mätningen av nöjdhet tidigare och även om kommunstyrelsen är medveten om att det är svårt att ligga kvar på toppen så uppmanas verksamheten att arbeta aktivt för att komma tillbaka till tidigare höga nivåer.

Kommunstyrelsen undrar över anledningen eller anledningarna till tappet och vad verksamheten skulle kunna göra för att förhindra att vi tappar mer?

Kommunstyrelsen ser fram emot att se siffrorna efter genomlysningen för att eventuellt kunna härleda högre siffror till en förändring som gett resultat för slutkund.

Kommunstyrelsen påpekar även att det kan vara helt rätt tid att genomföra genomlysningen i hemtjänsten nu när siffrorna dalar.

Särskilt boende

Kommunstyrelsen tycker att det är glädjande att vi enligt tabellerna ökar i nöjdhet.

Kommunstyrelsen frågar sig om det kan vara satsningarna på äldreboendena som har bidragit?

Östra Göinge går emot den trend som kan ses i både Skåne och riket, vilket är högst positivt.

Något annat som är positivt är att de som är missnöjda dessutom är få till antalet.

Kommunstyrelsen vill berömma den gemensamma satsning som gjorts på kommunens äldreboenden, alla inblandade ska ha beröm för väl utfört arbete. Inte minst den personal som på plats har fått ta hand om flyttkaruseller och att skapa trygghet för boenden i en ny miljö.

Riktigt bra jobbat!

Kommunstyrelsen vill även ge stort beröm för måltidsstunderna och det faktum att kunderna upplever både smaken på maten och trivseln vid matstunden som så positivt.

Utvecklingsområden

Vi ligger högt i nöjdhet i Socialstyrelsens undersökning, vilket är jättebra. Däremot finner kommunstyrelsen det underligt att möjligheterna att komma utomhus är ett utvecklingsområde eftersom en del av satsningarna på äldreboenden ligger just i skapandet av bra utomhusmiljöer. Vad är anledning till att möjligheterna att komma utomhus är ett utvecklingsområde?

Kommunstyrelsen frågar sig även varför möjlighet att träffa läkare vid behov ligger som ett utvecklingsarbete, när det har satsats på ett mobilt team för att kunna möta just det behovet?

3.2.5 Fördjupningsområden

Bibehålla höga siffror

Kommunstyrelsen uppmanar verksamheten att säkerställa att vi bibehåller våra höga siffror eftersom dessa fungerar som ett kvalitetsmått. Detta bör vara ett viktigt mål även vid implementering av den nya hemtjänstmodellen, så att vi inte tappar i kvalitet bara för att arbetssättet förändras. Tvärtom måste målet vara att bli ännu bättre.

Kompetensförsörjning

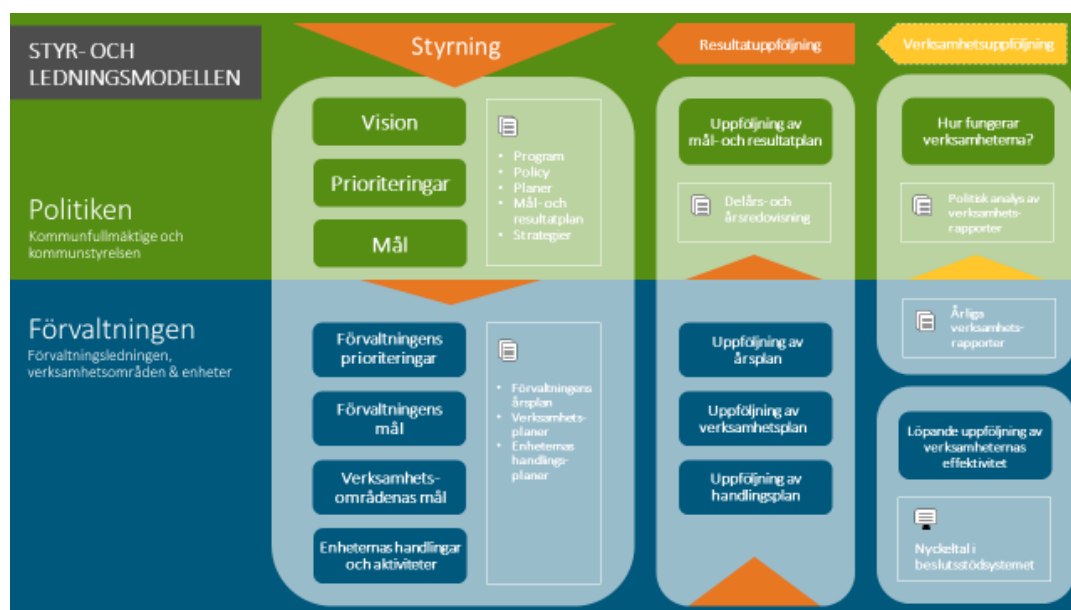
Verksamheten har redan visat prov på ett mycket gott arbete med att tänka nytt kring kompetenshöjning och rekrytering. Kommunstyrelsen vill uppmana till att fortsätta i samma nytänkande anda och arbeta aktivt för att kunna möta rekryteringsutmaningar.

4 Uppföljning och utvärdering

Nedan följer en kortare beskrivning av den modell enligt vilken kommunstyrelsens resultatutskott arbetar utifrån.

4.1 Modell för uppföljning och utvärdering

En viktig del i alla styr- och ledningsmodeller är att det finns en tydlig metod för hur uppföljning och utvärdering ska fungera. I den av kommunfullmäktige fastställda styr- och ledningsmodellen har dessa delar en uttrycklig och framträdande roll som åskådliggörs enligt nedan.

Utifrån Verksamhetsrapporterna arbetar politiken enligt följande utvärderingsmodell:

1. Verksamhetsrapporten för ett område presenteras för kommunstyrelsen.
2. Verksamhetsrapporten remitteras till kommunstyrelsens resultatutskott.
3. Utskottet arbetar fram en politisk analys kopplat till styrande politiska dokument.
4. Analysrapporten överlämnas till kommunstyrelsen för behandling.
5. Kommunstyrelsens fastställda analys framläggs för kommunfullmäktige för presentation, genomgång och politisk debatt.

Resultatet av utvärderingen ska sedan sammanställas och analyseras. Fyra frågeord kan vara till hjälp vid analyser:

- Skillnader?
- Tendenser?
- Samband?
- Orsaker?

4.2 Syfte och metod vid utvärdering av verksamhetsrapport

I analysen kommer man förhoppningsvis att:

- göra en helhetsbedömning i förhållande till målen
- söka framgångsfaktorer respektive söka orsaker till att man inte når målen
- skapa tankar/idéer kring framtida inriktningar/mål

Det finns en rad utgångspunkter för politiker att förhålla sig till inför utvärderingsarbetet. Det är viktigt/nödvändigt att:

- sätta sig in i verksamheterna och förstå dessa
- förstå vad förvaltningen vill med sitt arbete inom olika verksamheter
- förstå vilka utmaningar/prioriteringar verksamheterna har framför sig
- skapa sig en insikt vad som är reglerat i lagar och förordningar
- skilja på verksamheternas grunduppdrag och det som är uppsatt i lokala politiska mål och dokument
- fokusera på resultat och inte på aktiviteter
- förstå att vissa delar av verksamheterna i dagsläget kan vara svåra att följa upp och utvärdera

5 Övergripande dokument

5.1 Styrande dokument för området Det goda åldrandet

Utöver Mål- och resultatplanen finns som komplement en rad politiskt framtagna dokument. På kommunfullmäktigenivå benämns dess som programhandlingar, policy och långsiktiga planer och har en varaktighet på mer än 10 år. Motsvarande dokument på kommunstyrelsenivå benämns strategier och har ett kortare tidsperspektiv, dock ofta längre än en mandatperiod. För området Det goda åldrandet finns följande fastställda handlingar på de olika politiska nivåerna.

5.1.1 Kommunfullmäktigenivå

- Mål- och resultatplanen 2020 – 2023. Fastställd 2019
- Översiktsplan för Östra Göinge kommun. Fastställd 2020
- Programhandling för programområde Stöd, vård och omsorg. Fastställd 2012.
- Programområde Kultur och bibliotek. Fastställd 2012
- Bostadsförsörjningsprogram. Fastställd 2017

5.1.2 Kommunstyrelsenivå

- Det goda åldrandet, Fastställd 2017
- Den goda måltiden. Fastställd 2017
- Trafikstrategi. Fastställd 2017

5.1.3 Kommunfullmäktige avseende Det goda åldrandet

Programhandling för Stöd, vård och omsorg

I programhandlingen lyfts vägledande idéer och tankar fram. Kring det förebyggande arbetet är folkhälsoarbetet en viktig del, vars syfte är att styrka hälsa, förebygga ohälsa och skapa stödjande och hälsofrämjande miljöer. Som medborgare ska man ges möjlighet till gemenskap, delaktighet och aktiviteter som verkar för mental och fysisk hälsa samt motverkar isolering. Sociala relationer och gemenskap är en kärnfråga för god hälsa och välbefinnande.

Planeringsdokument/programhandling Översiktsplan 2020.

Den nu gällande Översiktsplanen för Östra Göinge kommunen fastställdes år 2020. Det är ett omfattande planeringsdokument som tar sin utgångspunkt i Mål- och resultatplanen 2020 – 23 och de förekommande prioriterade områdena i denna. Av dessa är det i Översiktsplanen Attraktiva byar och Det goda åldrandet som har en vis bärighet för analysen i detta dokument och där behandlas särskilt att äldre behöver fler attraktiva boendialternativ.

Andelen äldre är större i Östra Göinge än i riket och Skåne i övrigt. Även om vi nu får en ny generation äldre som är friskare och aktivare så finns det också en grupp äldre som på grund av sviktande hälsa eller andra orsaker inte har samma möjligheter. De ska också ha ett bra och innehållsrikt liv samt ett tryggt och trevligt boende. Marklägenheter, trygghetsboende, bra service och utbyggd kollektivtrafik är därför nödvändigheter för detta.

Planeringsdokument/programhandling Bostadsförsörjningsprogram 2017 - 2025

I programmet finns om **åldrandet** en beskrivande text som just lyfter fram att antalet personer över 80 år kommer att öka kraftigt efter år 2020. Detta innebär att kommunen i sitt arbete med bostadsförsörjning särskilt måste överväga på vilket sätt de äldres behov av bostäder ska tillgodoses vad gäller tillgänglighet, läge och upplåtelse/boendeformer, samt hur trygghetsskapande åtgärder kan utvecklas i eller i anslutning till boendet.

Utöver denna text finns politiska riktlinjer:

- Kommunen ska verka för flexibilitet och mångfald i boendeformer för äldre.
- Kommunen ska, som en del av planeringen för goda bostäder åt alla, föra en löpande dialog med olika grupper i lokalsamhället för att upprätthålla en god och aktuell kunskap om deras behov och för att kunna tillgodose olika gruppers särskilda behov på bostadsmarknaden.

Programhandling för Kultur och bibliotek

I programhandlingen lyfts äldre fram som en prioriterad grupp, som ska ges tillgång till kultur och bibliotek. En utgångspunkt är att när de äldre inte orkar komma ut till kulturen så ska kulturen komma till dem. Biblioteken har ett stort ansvar för att sprida kultur på bred front inom äldreomsorgen. För att lyckas i den uppsökande verksamheten ska biblioteket kunna erbjuda lämpliga medier för just dessa målgrupper. En samordning av resurserna i den uppsökande verksamheten bör därför göras av berörda parter.

5.1.4 Kommunstyrelse avseende Förebyggande arbete

Strategin Det goda åldrandet

En övergripande målsättning när man vill förlänga perioden av goda år präglade av god livskvalitet, är att man prioriterar ett förebyggande och hälsofrämjande arbete. Genom att tidigt initiera detta kan man förebygga ensamhet, inaktivitet och ohälsa. I samarbete och genom samverkan med föreningar och frivilligorganisationer kan kommunen verka för att erbjuda ”hjälp till självhjälp” och ge förutsättningar, motivation och metoder för var och en att ta ett eget ansvar för sin hälsa.

Andra viktiga direktiv i strategin Det goda åldrandet när det gäller det förebyggande arbetet är följande:

- Förvaltningens ska utgå från varje individs behov och på olika sätt stimulera den äldre till aktivitet. Utbudet av aktiviteter och samhällsservice ska då formuleras och kommuniceras.
- Äldres frivilliga insatser ska stärkas.
- Anhörigstödet ska utvecklas liksom det förebyggande, hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande arbetet.
- Den fysiska utformningen av samhället ska leda till ett tryggt och tillgängligt samhälle med tillgång till kreativa mötesplatser och alternativa boendeformer, som ska vara anpassade till äldres behov och krav.

Trafikstrategi – En strategi för ett hållbart resande

Trafik och resande är viktiga delar för äldre människor. I den framtagna trafikstrategin lyfts särskilt fram att för många grupper i samhället, bl.a. äldre, är förutsättningarna att förflytta sig till fots helt avgörande. När kommunen utvecklar gångvägnät är det viktigt att anpassa utformningen efter denna grupps behov. Detta gäller också när man tar del av kollektivtrafiken, oavsett om det gäller det allmänna kollektivresandet eller när man nyttjar serviceresor. Kollektivtrafikens fordon och hållplatser ska planeras för trafiksäkerhet, trygghet och tillgänglighet.

5.1.5 Kommunfullmäktige avseende Hemtjänsten

Programhandling för Stöd, vård och omsorg

I programhandledningen lyfts rätten att välja fram som en viktig del. Det är den enskilde eller dess företrädare som har det avgörande inflytandet över valet mellan alternativa insatser och

beslut som rör den enskilde. Individen ska uppleva att han eller hon får stöd och information för att kunna välja den service, de insatser och de utförare man önska inom stöd och omsorg.

5.1.6 Kommunstyrelse avseende Hemtjänsten

Strategin Det goda åldrandet

I strategin Det goda åldrandet framgår det som ett tydligt i direktivet att förvaltningen ska utgå från varje individs behov. När behovet av välfärdstjänster ökar ska den äldre i så stor utsträckning som möjligt kunna bestämma över när, var och hur olika insatser ska utföras och vem som ska utföra dem.

Den ökande medellivslängden innebär också att antalet äldre sammanboende personer i hög ålder ökar. Två som hjälper varandra klarar sig ofta själva betydligt längre än ensamboende. Det ställer dock krav på att kommunen måste se behoven hos äldre par. Stöd till båda eller avlastning för den ena parten har stor betydelse för deras värdighet, välbefinnande och trygghet.

Måltidsstrategin Den goda måltiden

Den övergripande utgångspunkten och framgångsfaktorn när det gäller maten och måltiden är att den är en del i ett större sammanhang. Vad man äter, när man äter och hur måltiderna ser ut påverkar hälsa och välbefinnande både idag och på lång sikt.

Måltiden ska ses som en resurs och vara en viktig del av vården och omsorgen och verksamheterna ska säkerställa att måltiderna ingår som en viktig del i folkhälsoarbetet.

5.1.7 Kommunstyrelse avseende Särskilt boende

Strategin Det goda åldrandet

I strategin Det goda åldrandet framgår det som ett tydligt direktiv att förvaltningen ska utgå från varje individs behov vid planering och genomförande av kommunens insatser.

Strategin Den goda måltiden

I strategin framhålls följande delar som viktiga:

- Måltiden ska vara en integrerad del av kommunens verksamhet och kan inom det särskilda boende användas som ett medel för brukarinflytande.
- Verksamheten ska säkerställa att måltiderna ingår som en viktig del i folkhälsoarbetet.
- Trivsamt utformade och inredda lokaler ska bidra till matlust och trivsel samt vara anpassade till äldres behov och förutsättningar.
- Verksamheten ska eftersträva att uppmuntra personalen att delta i måltiden med omsorgstagaren.